

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-142>

УДК 631.11:338.43:005.21

УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE AGRICULTURAL SECTOR: EFFECTIVENESS OF INNOVATIVE APPROACHES FOR INFORMATION SUPPORT

Гринчук Юлія Сергіївна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6525-463X>

Grynychuk Yulia

Bila Tserkva National Agrarian University

У статті здійснено теоретичний аналіз особливостей упровадження інноваційних технологій в систему інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами та визначено їхній вплив на економічні, екологічні й соціальні складові сталого розвитку аграрного сектору. Проаналізовано роль сучасних інформаційних систем у формуванні вискооефективного управлінського середовища, здатного підтримувати стратегічне планування, моніторинг результатів діяльності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Висвітлено переваги впровадження цифрових платформ, аналітики великих даних, геоінформаційних систем, супутникового моніторингу та автоматизованих систем управління, які сприяють підвищенню точності прогнозування, оптимізації ресурсного забезпечення та своєчасному реагуванню на зміни ринкового середовища.

Ключові слова: аграрний сектор, інноваційні підходи, інформаційне забезпечення управління, сільськогосподарські підприємства, аграрний сектор, сталий розвиток, цифрові технології, інноваційний розвиток, стратегічне управління.

The modern agricultural sector is experiencing an era of profound digital transformation, marked by the pervasive integration of innovative technologies and data-driven approaches into enterprise management. Within this transformation, information support systems have become a cornerstone of sustainable agricultural development, as managerial decision-making increasingly relies on the timeliness, reliability, and analytical value of information resources. This study provides an in-depth exploration of innovative approaches to information support in the management of agricultural enterprises, emphasizing their strategic role in enhancing the economic efficiency, environmental responsibility, and social sustainability of the agrarian sector. The article systematically analyzes the potential of cutting-edge technologies – including digital platforms, big data analytics, geographic information systems, satellite monitoring, and automated management systems – to improve the transparency, responsiveness, and adaptability of agricultural management processes. A particular focus is placed on the formation of an integrated digital ecosystem, where information flows are harmonized to support evidence-based decision-making, optimize resource utilization, and ensure the resilience of production systems. It is argued that innovative information tools not only facilitate greater operational efficiency and environmental optimization but also foster organizational learning, innovation diffusion, and the social stability of rural communities. The research concludes that the effectiveness of information support directly determines the capacity of agricultural enterprises to navigate the complexities of the modern market, mitigate environmental risks, and maintain a dynamic equilibrium between profitability, ecological stewardship, and social well-being. In this regard, innovation-oriented information systems are positioned not merely as technological solutions, but as strategic imperatives for achieving long-term sustainability, competitiveness, and adaptive capacity in the agricultural economy. Ultimately, the article underscores that sustainable agrarian

transformation requires the cultivation of digital literacy and data-oriented management culture among agricultural managers, ensuring that innovation becomes an integral element of the sector's strategic evolution.

Keywords: agricultural sector, innovative approaches, information support for management, agricultural enterprises, agricultural sector, sustainable development, digital technologies, innovative development, strategic management.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток аграрного сектору тісно пов'язаний із процесами цифровізації та впровадженням інноваційних інформаційних рішень у систему управління підприємствами. В умовах сталого розвитку особливого значення набуває якість, оперативність і достовірність інформаційного забезпечення, адже саме воно формує основу для прийняття ефективних управлінських рішень. Попри те, що за останні роки в Україні спостерігається активне впровадження цифрових технологій у виробничі процеси, інформаційна складова управління на багатьох сільськогосподарських підприємствах залишається недостатньо розвиненою. Часто інформаційні системи функціонують фрагментарно, без єдиної стратегії збору, аналізу та обробки даних, що знижує результативність управління та гальмує інноваційний розвиток підприємств.

Водночас перехід до моделі сталого розвитку потребує нових підходів до організації інформаційного середовища, здатного інтегрувати технологічні, економічні та екологічні аспекти діяльності аграрних підприємств. Відсутність належної системи інформаційного забезпечення обмежує можливості впровадження інновацій, знижує рівень адаптивності підприємств до змін ринку, а також ускладнює моніторинг показників сталого розвитку. Саме тому постає необхідність теоретичного узагальнення існуючих підходів до інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами та визначення напрямів їх удосконалення на основі інноваційних принципів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційних підходів інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами у сучасних умовах, а також у контексті сталого розвитку аграрного сектору не є достатньо вивченим вітчизняними науковцями. Окремі аспекти даного питання досліджували В. В. Харченко, Г. А. Харченко [1], В. Л. Вакулєнко [2], Т. О. Мороз [3], Н. М. Горобець, Д. О. Хомякова [4], Т. Васильців, М. Куницька-Іляш, В. Максим [5], Т. Сус, Н. Судук, О. Ємець, С. Мовчук, О. Цюпа [6], Ю. В. Негода, І. М. Новак [7],

Л. Л. Ткач, О. П. Дендебера [8] та ін. Водночас, питання ефективності інноваційних підходів інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах сталого розвитку аграрного сектору потребує більш детального розгляду.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування ефективності інноваційних підходів до інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах сталого розвитку аграрного сектору. У роботі передбачається проаналізувати особливості сталого розвитку аграрного сектору, сутність інформаційного забезпечення як складової управлінської системи, визначити його роль у підвищенні результативності управлінських рішень, розкрити можливості інноваційних технологій для підвищення якості інформаційних потоків та узгодження економічних, екологічних і соціальних цілей розвитку аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із найактуальніших аспектів розвитку аграрного сектору у сучасних умовах є сталий розвиток. Він передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних складових у процесі господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Його сутність полягає у тому, щоб забезпечити стабільне зростання виробництва сільськогосподарської продукції без шкоди для довкілля, з одночасним підвищенням якості життя сільського населення. Такий розвиток базується на принципах раціонального використання природних ресурсів, мінімізації негативного впливу на екосистеми та створенні умов для довгострокового економічного процвітання аграрного виробництва. Окрім цього, важливим завданням сталого розвитку є узгодження економічних інтересів виробників із потребами суспільства та вимогами екологічної безпеки. Це означає, що сільське господарство має не лише забезпечувати продовольчу безпеку, а й підтримувати природну рівновагу, зберігати родючість ґрунтів, біорізноманіття, чистоту водних ресурсів і повітря. Соціальна складова сталого розвитку полягає у створенні робочих місць, підвищенні

рівня добробуту сільського населення, розвитку сільських територій і зміцненні соціальної стабільності. Економічна стійкість аграрного сектору досягається завдяки впровадженню інноваційних технологій, підвищенню продуктивності праці та ефективності управління ресурсами [9].

В умовах сталого розвитку для аграрних підприємств необхідним є інформаційне забезпечення управління, для чого ключову роль відіграють також й інноваційні підходи. Інформаційне забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами, на нашу думку, є цілісною системою збору, обробки, аналізу та використання даних, що забезпечує керівників достовірною та своєчасною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень. У сучасних умовах воно виконує функцію безпосередньої фіксації фактів господарської діяльності підприємств. Також є основою для прогнозування, оцінювання ризиків, визначення тенденцій розвитку та розроблення стратегічних напрямів зростання підприємства [2; 3]. У контексті інформаційного забезпечення управління аграрних підприємств важливу роль відіграє використання сучасних інформаційних технологій, які виступають у якості ключового інструменту, що допомагає підприємствам підвищити ефективність їх діяльності.

Також варто зазначити, що інформаційне забезпечення є однією з базових складових управлінської системи, адже саме воно формує основу для прийняття обґрунтованих рішень на всіх рівнях управління. Його сутність полягає у створенні та підтримці безперервного потоку достовірних, повних і своєчасних даних, які відображають стан внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Завдяки цьому керівництво може оцінювати ефективність використання ресурсів, контролювати виробничі процеси, прогнозувати результати діяльності та швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури. Налагоджена система інформаційного забезпечення сприяє підвищенню точності управлінських рішень, зменшенню рівня невизначеності, запобіганню економічним ризикам і втратам. Для аграрних підприємств, які залежать від природних і економічних чинників, це особливо важливо, адже якісна інформація дозволяє своєчасно коригувати виробничу політику, оптимізувати витрати й забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі [1; 2].

У контексті інформаційного забезпечення управління аграрними підприємствами важливу роль також відіграють інноваційні підходи. Вони безпосередньо пов'язані з інноваційним розвитком аграрних підприємств та аграрного сектору, а також використанням інформаційних технологій. З огляду на це, серед них варто зазначити наступні [2; 5; 7]:

- впровадження цифрових платформ і автоматизованих систем управління, які дозволяють інтегрувати виробничі, фінансові та логістичні процеси в єдиний інформаційний простір. Такі рішення сприяють оперативному обміну даними, підвищують точність планування, спрощують моніторинг стану посівів, витрат ресурсів і результатів господарської діяльності;

- використання технологій аналітики великих даних (Big Data), що дає можливість аграрним підприємствам аналізувати великі обсяги інформації з різних джерел – від метеорологічних даних до ринкових тенденцій – і на основі цього приймати стратегічно обґрунтовані рішення;

- застосування систем супутникового моніторингу, дистанційного зондування землі та геоінформаційних технологій, що допомагають точно оцінювати стан посівів, контролювати використання земельних угідь та прогнозувати урожайність;

- автоматизація документообігу, впровадження електронного обліку ресурсів, інтеграція бухгалтерських і управлінських систем, які забезпечують прозорість та контроль усіх бізнес-процесів.

Особливу увагу варто приділити тому, наскільки ефективними є інноваційні підходи інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами у контексті сталого розвитку аграрного сектору у сучасних умовах. Зауважимо, що можливості для підвищення ефективності роботи аграрних підприємств та забезпечення збалансованого поєднання економічних, екологічних і соціальних цілей сталого розвитку. Завдяки використанню сучасних цифрових інструментів – таких як аналітичні системи управління, платформи моніторингу ресурсів, електронні бази даних і мобільні додатки для агробізнесу – стає можливим створення єдиного інформаційного середовища, що поєднує всі рівні управління підприємством. Це дозволяє зменшити інформаційні розриви між виробничими, фінансовими та екологічними підрозділами, зробити управлінські рішення більш узгодженими і точними.

Крім того, у контексті економічної складової сталого розвитку, варто додати, що використання інноваційних технологій дозволяє забезпечити підвищення ефективності виробництва за рахунок точного планування, контролю витрат, оптимізації використання добрив і засобів захисту рослин. Завдяки цифровим системам обліку підприємства можуть скорочувати втрати, прогнозувати попит і формувати більш стійкі виробничі стратегії. Крім того, важливим є використання аналітичних платформ, які дають змогу оцінювати економічну доцільність управлінських рішень, відслідковувати тенденції ринку та швидко реагувати на коливання попиту чи зміни кліматичних умов.

Екологічний аспект посилюється завдяки впровадженню точного землеробства, яке базується на використанні GPS-технологій, супутникових даних та систем сенсорного контролю. Такі рішення дозволяють раціонально використовувати природні ресурси – воду, енергію, добрива – і мінімізувати шкідливий вплив на довкілля. Інформаційні технології допомагають створювати карти родючості ґрунтів, прогнозувати ризики ерозії, контролювати рівень забруднення ґрунтів і води, що робить господарювання більш екологічно відповідальним. Таким чином, інноваційні підходи стають дієвим інструментом гармонізації економічних цілей підприємства з вимогами охорони природи.

Соціальна складова сталого розвитку також тісно пов'язана з удосконаленням інформаційного забезпечення. Цифровізація управління дозволяє створювати нові робочі місця, підвищує рівень кваліфікації працівників, розширює їх доступ до знань і сучасних технологій. Інформаційна відкритість підприємств формує довіру серед місцевих громад, підвищує прозорість діяльності та сприяє соціальній стабільності на селі. Крім того, впровадження інновацій у сфері управління сприяє розвитку підприємницької ініціативи, стимулює молодь залишатися в сільській місцевості та долучатися до сучасного аграрного бізнесу.

У Таблиці 1 представимо ефективність інноваційних підходів у інформаційному забезпеченні управління аграрними підприємствами у контексті теми статті.

Також сформуємо рекомендації щодо підвищення ефективності інноваційних підходів до інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами:

розробити єдину стратегію цифрової

трансформації аграрного сектору, яка б передбачала поступове впровадження інноваційних технологій у систему управління підприємствами;

забезпечити доступ сільськогосподарських підприємств до сучасних цифрових платформ, зокрема державних і приватних систем моніторингу, аналітики та управління виробничими процесами;

підвищити рівень цифрової грамотності аграріїв через навчальні програми, тренінги й курси з використання інформаційних технологій у сфері агробізнесу;

активізувати інвестиційну підтримку інноваційних проектів, спрямованих на створення й удосконалення систем збору, аналізу та обробки інформації;

сприяти розвитку відкритих інформаційних баз даних, що містять аналітичну інформацію про стан ринку, кліматичні умови, цінові коливання тощо;

на державному рівні розвивати співпрацю між аграрними підприємствами, науковими установами та ІТ-компаніями для створення спільних цифрових рішень, адаптованих до потреб українського агросектору;

забезпечити прозорість інформаційних потоків у діяльності підприємств, що підвищить довіру з боку партнерів, інвесторів і місцевих громад;

стимулювати впровадження технологій точного землеробства як одного з головних напрямів екологічно відповідального виробництва;

розвивати систему інформаційного моніторингу сталого розвитку, яка дозволить оцінювати не лише економічні, а й екологічні та соціальні результати діяльності підприємств;

забезпечити підтримку молодих спеціалістів та стартапів у сфері аграрних технологій, що сприятиме оновленню кадрового потенціалу та формуванню сучасного інноваційного середовища в сільському господарстві.

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчили, що ефективність застосування інноваційних підходів до інформаційного забезпечення управлінських процесів виступає важливим чинником підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств. Використання сучасних цифрових технологій сприяє інтеграції економічних, екологічних і соціальних компонентів виробничої діяльності, формуючи концептуальну основу для збалансованого розвитку аграрного сектору.

Таблиця 1

**Ефективність інноваційних підходів інформаційного забезпечення управління
сільськогосподарськими підприємствами
в умовах сталого розвитку аграрного сектору**

Напрямок інноваційних підходів	Основні переваги для управління	Вплив на сталий розвиток	Очікувані результати
Цифрові платформи управління та автоматизовані системи	Забезпечують оперативний обмін інформацією між підрозділами, підвищують точність планування, скорочують управлінські помилки	Підтримують економічну стійкість підприємств, сприяють підвищенню конкурентоспроможності та оптимізації ресурсів	Раціональне використання фінансових і трудових ресурсів, скорочення виробничих витрат
Аналітика великих даних (Big Data)	Дозволяє аналізувати великі масиви інформації, прогнозувати зміни ринку та поведінку споживачів	Підвищує економічну стабільність, забезпечує прийняття рішень із урахуванням екологічних і соціальних ризиків	Зростання точності управлінських рішень, мінімізація ризиків і втрат
Супутниковий моніторинг та геоінформаційні технології (GIS)	Дає можливість контролювати стан посівів, якість ґрунтів і використання земельних угідь	Зменшує екологічне навантаження, сприяє раціональному землекористуванню та охороні природних ресурсів	Зниження витрат на добрива, підвищення урожайності, покращення екологічного стану земель
Автоматизація документообігу та електронний облік ресурсів	Забезпечує прозорість господарських операцій, полегшує контроль і аудит	Підвищує рівень довіри, зменшує ймовірність зловживань і помилок, сприяє соціальній відповідальності бізнесу	Формування ефективної системи управлінського контролю, підвищення рівня корпоративної культури
Мобільні додатки та хмарні сервіси для агробізнесу	Надають доступ до актуальних даних у режимі реального часу, спрощують комунікацію між працівниками	Забезпечують гнучкість управління, підвищують ефективність праці та доступність цифрових рішень у сільській місцевості	Покращення якості управління, залучення молодих фахівців до аграрного сектору

Джерело: сформовано автором на основі [2; 5; 7]

Інноваційні рішення забезпечують підвищення точності управлінського планування, оптимізацію використання ресурсів, мінімізацію виробничих втрат, а також підвищення ефективності контролю та прозорості господарських процесів. Вони допомагають забезпечити прозорість діяльності підприємств, розвивають соціальну відповідальність бізнесу та відкривають нові можливості для розвитку

сільських територій. Подальші наукові дослідження доцільно зосередити на практичній оцінці результатів впровадження інноваційних інформаційних технологій у різних типах сільськогосподарських підприємств, а також на розробленні інституційних і фінансових механізмів, що забезпечать розширення доступу середніх і малих сільськогосподарських виробників до цифрових інструментів управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Харченко В. В., Харченко Г. А. Інформаційне забезпечення перспективного розвитку аграрного підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/153>

2. Вакуленко В. Л., Мялковський В. А., Сяовой Л. Організація системи інформаційного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. № 57. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3214>
3. Мороз Т. О. Система інформаційного забезпечення аграрного сектору України. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 42. С. 395-400
4. Горобець Н. М., Хомякова Д. О. Перспективи використання цифрових технологій в діяльності аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8521>
5. Васильців Т., Куницька-Іляш М., Максим В. Аспекти інноваційного розвитку підприємства в контексті розвитку внутрішнього ринку на інноваційних засадах. *Development Service Industry Management*. 2025. № 11 (37). С. 257-261. URL: <https://dsim.khmn.edu.ua/index.php/dsim/article/view/448>
6. Сус Т., Судук Н., Ємець О., Мовчун С., Цюпа О. Інноваційний розвиток аграрного сектора: моделі фінансування та оцінка впливу фінансування на регіональному рівні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. № 2 (49). С. 181-193. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/4021/3834/17548>
7. Негода Ю. В., Новак І. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2397>
8. Ткач Л. Л., Дендебера О. П. Стан інноваційного забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва. *Вісник Університету «Україна»*. 2023. № 8 (35). URL: <https://economics.com.ua/s123-stan-innovatsiynogo-zabezpechennya-stalogo-rozvitku-agrarnogo-virobnictva>
9. Прокопенко Н. І. Сталий розвиток аграрного сектора економіки: поняття, сутність, умови реалізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4319>

REFERENCES:

1. Kharchenko, V. V. & Kharchenko, H. A. (2021). Informatsiine zabezpechennia perspektynoho rozvytku ahrarnoho pidpriemnytstva [Information support for the prospective development of agricultural entrepreneurship]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 23. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/153>
2. Vakulenko, V. L., Myalkovskyi, V. A. & Siaovei, L. (2023). Orhanizatsiia systemy informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia vytratamy silskohospodarskykh pidpriemstv [Organization of the information support system for managing agricultural enterprises' costs]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 57. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3214>
3. Moroz, T. O. (2020). Systema informatsiinoho zabezpechennia ahrarnoho sektoru Ukrainy [Information support system of the agricultural sector of Ukraine]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, no. 42, pp. 395–400
4. Horobets, N. M. & Khomiakova, D. O. (2021). Perspektyvy vykorystannia tsyfrovykh tekhnolohii v diialnosti ahrarnykh pidpriemstv [Prospects for using digital technologies in agricultural enterprises]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, no. 1. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8521>
5. Vasytsev, T., Kunytska-Illiash, M. & Maksym, V. (2025). Aspekty innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva v konteksti rozvytku vnutrishnoho rynku na innovatsiinykh zasadakh [Aspects of innovative development of enterprises in the context of domestic market growth on an innovative basis]. *Development Service Industry Management*, no. 11 (37), pp. 257–261. Available at: <https://dsim.khmn.edu.ua/index.php/dsim/article/view/448>
6. Sus, T., Suduk, N., Yemets, O., Movchun, S. & Tsiupa, O. (2023). Innovatsiinyi rozvytok ahrarnoho sektora: modeli finansuvannia ta otsinka vplyvu finansuvannia na rehionalnomu rivni [Innovative development of the agrarian sector: models of financing and assessment of their regional impact]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, no. 2 (49), pp. 181–193. Available at: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/4021/3834/17548>
7. Nehoda, Y. V. & Novak, I. M. (2023). Innovatsiine zabezpechennia ahrarnoho sektoru Ukrainy [Innovative support of the agrarian sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 50. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2397>
8. Tkach, L. L. & Dendebera, O. P. (2023). Stan innovatsiinoho zabezpechennia staloho rozvytku ahrarnoho vyrobnytstva [The state of innovative support for sustainable development of agricultural production]. *Visnyk Universytetu "Ukraina" – Bulletin of the University "Ukraine"*, no. 8 (35). Available at: <https://economics.com.ua/s123-stan-innovatsiynogo-zabezpechennya-stalogo-rozvitku-agrarnogo-virobnictva>
9. Prokopenko, N. I. (2024). Stalyi rozvytok ahrarnoho sektora ekonomiky: poniattia, sutnist, umovy realizatsii [Sustainable development of the agrarian sector of the economy: concept, essence, and implementation conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 64. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4319>